צילום פעולה

"במפעל משותף זה הצלמים לא רק משמשים עיניים לחברי הקהילה המצולמים אלא גם זרוע נוספת במאבקם לצדק". נדים כרכבי סוקר את הספר שפורסם לאחרונה, המתאר עשור של הצילום האקטיביסטי של אקטיביסטילס.

סקירה מאת נדים כרכבי מאי 19, 2017

***Activestilles: Photography as Protest in* Vered Maimon and Shiraz Grinbaum (eds.)**
. London: Pluto Press. 2016. 320 Pages.*Palestine/Israel*

חבר שאל אותי לאחרונה, "האם המצב בעולם באמת הולך ומחמיר או שפשוט יש לי כיום יותר מידע אודותיו"? התשובה לשאלה היא כנראה: גם וגם. סביר להניח שהמצב, ברובו של העולם, אינו משתפר, אבל בעידן המידע הדיגיטלי והשיתוף ברשת אנו נחשפים מדי יום לשפע דימויים שמדווחים לנו על מספר חסר-תקדים של מאבקים ושל אירועי אי-צדק חברתי

ופוליטי המתרחשים בו-זמנית, ברחבי העולם. אנו יכולים לזהות את הקשרים בין תאוות הבצע הכלכלית, השחיתות הפוליטית, האסונות הסביבתיים, המלחמות, ומשבר האתיקה שסוחף את האנושות. אולם גם כשניתנת לנו ההזדמנות להרחיב את הידע שלנו, ישנם שני תהליכים המונעים מאתנו לפעול. הראשון הוא שטף המידע המהיר והקיצוני שמציף אותנו, מביא לקהות חושים, ומותיר את הצופה המצוי משותק ומאוים מול הכוחות המאורגנים שפועלים עליו באמצעות מערכים בין-לאומיים של אי-צדק. התגובה הנפוצה ביותר לכך היא אדישות מהסוג ה"קולי", או להפוך לשוטה מחריש.

גורם אחר שמונע מאנשים לצאת לרחוב במחאה הוא הפוליטיקה של ה'פוסט-אמת', שבמסגרתה שקרים נשענים על 'עובדות אלטרנטיביות' ואמיתות מוצגות כמידע כוזב. הנגישות הנרחבת והשימוש במניפולציה של דימויים דיגיטליים מנוצלים - יותר אפילו מסטטיסטיקה, תיאוריות מדעיות או עדויות, הנגישות הנרחבת לדימויים והיכולת להתערב בהם מנוצלות כדי כדי לטשטש את הגבול בין אמת לשקר ובין עובדות לבדיון, או כדי לשרת סדר יום פוליטי מסוים ולערער סדר יום אחר. הצופה מצוי בספק מתמיד בנוגע לאפשרות שהמציאות "מטופלת".

ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_2.jpg

[1]הפגנה נגד גדר ההפרדה בבילעין 3.3.2017
© אקטיביסטילס

בהקשר זה, הצלמים החברים בקולקטיבאקטיבסטילס [2]אינם מסתפקים בשיקוף המציאות העגומה על ידי ייצוגה. הם מציעים תפישה פעילה יותר של צילום, שלוקח חלק במאבקן של הקהילות אותן הם מצלמים. צלמי אקטיבסטילס בחרו באופן חד-משמעי לעמוד לצד המדוכאים בידי כוחות מובנים, דרך תיעוד חיי היום-יום שלהם – בעת סבל, במחאה, או בהישגים. נוסף על כך, הם גם מכוונים את מאמציהם לרתום את הצילום לעזרתם ולשימושם. דרך חשיפת הקהילות לדימויים של עצמן, הקולקטיב מתחייב לצילום שהוא פעולה ישירה של עדות, זכירה והתנגדות. אין פלא שהקהילות מזמינות את צלמי אקטיבסטילס לתעד את העוולות הנוחתות עליהן מידי המדינה או הצבא, או מצרפות אותם לפעולות מחאה1 .
במפעל משותף זה הצלמים לא רק משמשים עיניים לחברי הקהילה אלא גם זרוע נוספת במאבקם לצדק.

[3] ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_5LOWRES.jpg

[4] לאחר המלחמה בעזה, ח׳וזאעה, רצועת עזה, 9.9.2014
© אקטיביסטילס

ארגון אקטיביסטילס נוסד בשנת 2005 מתוך מחאה. קבוצת סטודנטים לצילום, שליוו את המחאה השבועית של "אנרכיסטים נגד הגדר" בבילעין, החליטו לחשוף את מאבקם של בני הכפר ולצאת נגד הכיסוי המוטה שלו בתקשורת הישראלית. הקולקטיב צמח עד מהרה לכעשרה חברים מישראל, פלסטין וארצות אחרות, וחמישה משתתפים נוספים. הם מתעדים מגוון רב של אירועים לאורך גבולות ההפרדה, כולל ברצועת עזה הנצורה, ולאחרונה גם בבירות העולם כמו ניו יורק ולונדון2. שיתוף פעולה כזה בין ישראלים ופלסטינים הוא נדיר בימינו. הוא מהווה הוכחה לכך ששותפויות כאלו לא רק קיימות אלא יכולות לעמוד על קרקע מוצקה כאשר הכובשים מכירים בזכויות היתר שלהם וחוברים לכבושים במאמץ משותף לביטולן. מטרה פוליטית זו מופיעה בהצהרת הכוונות של אקטיבסטילס וגם בהפקה, בהפצה ובהצגה של עבודתם.

חברי אקטיביסטילס מפרסמים את תצלומיהם בעיקר באפיקי חדשות אלטרנטיביים כגוןשיחה מקומית [5]ו אינתיפאדה אלקטרונית [6]-שחולקים אתם את ראייתם האידאולוגית. יתר על כן, בעוד הם מציעים חומרים לערוצי מדיה מקומיים ובין-אומיים, הם מאפשרים שימוש בהם גם לארגוני זכויות האדם ולקהילות אתם הם עובדים.

תערוכות רחוב הן שיטה נוספת של הקולקטיב, שמאתגרת את צילום העיתונות המסורתי וגם את הפורמט השמרני של תערוכת אמנות. התצלומים מוצגים במרחבים ציבוריים, בעיקר באותם מקומות בהם צולמו. ללא מסגרות מהודרות והדפסה משובחת, תצוגות ספונטניות ופולשניות אלו של הדפסות פשוטות שמודבקות על קירות ציבוריים מהוות המשך של המאבק שאותו הן מתעדות - הן מגלמות את הפעולה שיצרה אותן ומכוננות אירוע פרפורמטיבי המציג אירועים מן העבר. התערוכות הציבוריות מציגות חומרים גולמיים שמאתגרים מקרוב גם את עינם האדישה של העוברים ושבים. חומרים אלה הן עדות ממשית שמכריזה על אומץ הלב של המצולמים ועל אי הצדק שהוא מנת חלקם.

[7] 1111111.jpg

[8]תערוכה על רצועת עזה, ברלין, גרמניה. 12.7.2015
© אקטיביסטילס

[9] ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_1(1).jpg

[10]ח'אן אל אחמר, הגדה המערבית, 22.2.2017
© אקטיביסטילס

הספר הוא אוסף מרהיב של יותר מחמש מאות תצלומים מארכיון הקולקטיב, שחוגג עשר שנים של פעילות מסורה - בעיקר במאבק העממי של הפלסטינים נגד הכיבוש הישראלי, אבל גם בנושאים כמו מבקשי מקלט, זכויות נשים, להט"ב ודיור בישראל. הדימויים לא רק מספקים לקורא הבלחים מאחורי הקלעים של מאבק והישרדות, אלא מצליחים גם להעביר את תחושות הזעם, הפחד, הכאב והשמחה שמלווים את העומדים בפני שיטות הפעולה הזוועתיות של המשטר הגזעני, הקולוניאליסטי-מתנחלי בפלסטין.

הוצאה מיוחדת זו כוללת גם מבחר מרשים של מאמרים, ראיונות ועדויות של פעילים, עיתונאים, אקדמאים, הצלמים עצמם ומושאי התצלומים. הכרך הגדוש, בעריכת ורד מימון ושירז גרינבאום, מספר את סיפורה של קבוצת אקטיביסטילס דרך הצגת עבודתה ודרך דיון בהיבטים השונים ובמהותו של הצלם האקטיביסט בפלסטין/ישראל כיום. המאמרים מתחלקים לשני חלקים – "אקטיב" ו"סטילס". החלק הראשון דן בפרקטיקות של התערבות חזותית שיזמו חברי אקטיבסטילס בהקשר של המאבקים בפלסטין/ישראל. אריאלה אזולאי כותבת על דימויי גדר ההפרדה של אקטיבסטילס; חגי מטר מהרהר על הקשרים שהקולקטיב יוצר בין מאבקים שונים, ובמיוחד בין הריסת הבתים בגבעת עמל בתל אביב ובין מחוז אל-טופה בעיר עזה; רמזי ברוד (Baroud) מדבר על שינויים במדיה הערבית ועל הופעת העיתונות האזרחית במזרח התיכון; סיימון פוקנר הצילום של תפקידו על אור שופכים אקטיביסטים עם וראיונות ;אקטיבסטילס של הרחוב תערוכות את בוחן (Faulkner) במאבקים פוליטיים.

חלקו השני של הספר מתמקד בהיבטים תיאורטיים ביקורתיים בתצלומים של אקטיבסטילס. מאמרה של ורד מימון עוסק בתפקידם הפרפורמטיבי של דימויים; מאיר ויגודר כותב על היבט הרפלקסיביות בתערוכות הציבוריות; שרון סליוינסקי סוקרת שתי סדרות של תצלומי דיוקנאות, האחת של מבקשי מקלט אפריקנים בכלא חולות והשנייה של קבוצת ההתנגדות לכיבוש 'נשים בשחור'; רותי גינצבורג מתמקדת בקו המטושטש בין להיות צלם ולהיות אקטיביסט; ולסיום, חברי אקטיבסטילס חולקים תובנות על עבודתם.

[11] ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_4.jpg

[12]הפגנה למען זכויות בעלי חיים, תל אביב, 24.8.2013
© אקטיביסטילס

[13] ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_1.jpg

[14]מתקן חולות בנגב, 5.7.2015
© אקטיביסטילס

[15] ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_4(1).jpg

[16]הצפות, מחנה פליטים ג'בליה, רצועת עזה, 16.2.2017
© אקטיביסטילס

כרך ייחודי זה הוא תרומה מרעננת ומוחשית לספרות על המתרחש לאחרונה במאבק הלאומי הפלסטיני ובמחאות חברתיות אחרות בישראל. הוא מציע לקורא גם תובנות יקרות ערך על התיאוריה של הצילום, מחשבות על המשמעות העכשווית של האקטיביזם החזותי, וכמובן גם אוסף מיוחד של תצלומים שמטרתו לטלטל אותנו מתחושות השיתוק ומהאדישות אל מעורבות בפעילות ישירה. במובן זה, התצלומים של אקטיבסטילס לא רק חושפים את הצופה לאמיתות שאינן ניתנות להסתרה אלא הופכים את קיפאון הפחד והבלבול לתנועה ופעולה.

*המאמר נכתב במקור באנגלית

- 1.לקריאה נוספת, ראו את מאמרה של רותי גינצבורג בספר.
- 2. חברי הקולקטיב כיום הם אחמד אל-בז, פיאז אבו רמלה, שירז גרינבאום, קרן מנור, אן פק, ריאן רודריק ביילר, יותם רונן, טס שפלן, אורן זיו, ובאסל יזורי. המשתתפים הנוספים הם אחמד אבו רחמה, מריקה לאוקן, טלי מאיר, עומר סמיר, שחף פולאקוב. ראו:http://activestills.org/about.php [17]

Source URL: http://tohumagazine.server288.com/he/article/%D7%A6%D7%99%D7%9C%D7%95%D7%9D-%D7%A4%D7%A2%D7%95%D7%9C%D7%94

Links
[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_2.jpg

[2] http://activestills.org/index.php
[3] http://tohumagazine.server288.com/he/file/activestillsdownloadsimg5lowresjpg-0
[4] https://tohumagazine.com/sites/default/files/ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_5LOWRES_0.jpg
[5] https://mekomit.co.il/
[6] https://electronicintifada.net/
[7] http://tohumagazine.server288.com/he/file/1111111jpg
[8] https://tohumagazine.com/sites/default/files/1111111.jpg
[9] http://tohumagazine.server288.com/he/file/activestillsdownloadsimg11jpg-0
[10] https://tohumagazine.com/sites/default/files/ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_1%281%29_0.jpg
[11] http://tohumagazine.server288.com/he/file/activestillsdownloadsimg4jpg-0
[12] https://tohumagazine.com/sites/default/files/ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_4_0.jpg
[13] http://tohumagazine.server288.com/he/file/activestillsdownloadsimg1jpg
[14] https://tohumagazine.com/sites/default/files/ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_1.jpg
[15] http://tohumagazine.server288.com/he/file/activestillsdownloadsimg41jpg
[16] https://tohumagazine.com/sites/default/files/ACTIVESTILLS_DOWNLOADS_IMG_4%281%29.jpg
[17] http://activestills.org/about.php%20